

Tillståndet för miljön i Europa är oroande: hoten mot naturen och effekterna av klimatförändringarna är de största utmaningarna

Betydande framsteg har gjorts för att minska utsläppen av växthusgaser och luftföroreningar, men det allmänna tillståndet för miljön i Europa är oroande, särskilt för naturen som fortsätter att förstöras och överexploateras och där den biologiska mångfalden fortsätter att minska. Effekterna av de accelererande klimatförändringarna är också en brådskande utmaning.

Tillståndet i Europas miljö har bedömts i den omfattande rapporten Europas miljö 2025, som publicerades idag av Europeiska miljöbyrån (EEA). Utsikterna för de flesta miljötrenderna är oroande och innebär stora risker för Europas ekonomiska välbefinnande, säkerhet och livskvalitet.

I rapporten betonas att klimatförändringar och miljöförstöring utgör ett direkt hot mot Europas konkurrenskraft, som är beroende av naturresurser. Genom att skydda naturresurserna, mildra klimatförändringarna och anpassa sig till dem samt minska föroreningarna stärks motståndskraften hos viktiga samhällsfunktioner som är beroende av naturen, såsom livsmedelsförsörjning, dricksvatten och översvämningsskydd.

I rapporten uppmanas till ett intensifierat genomförande av strategier och mer långsiktiga åtgärder som främjar hållbarhet, och vilka redan har överenskommit inom ramen för den europeiska gröna given. Dessa åtgärder ligger i linje med Europeiska kommissionens prioriteringar enligt konkurrenskraftskompassen, särskilt vad gäller innovation, utfasning av fossila bränslen och säkerhet.

EU är världsledande i klimatarbetet, som har lett till en minskning av dess utsläpp av växthusgaser och dess användning av fossila bränslen, samtidigt som andelen förnybar energi har fördubblats sedan 2005. Goda framsteg har också gjorts för att förbättra luftkvaliteten och öka avfallsåtervinningen och resurseffektiviteten under de senaste 10–15 åren, konstateras det i rapporten. Framsteg inom en rad faktorer som möjliggör en omställning till hållbarhet – till exempel innovation, gröna jobb och hållbar finansiering – ger också anledning till hopp.

Att skydda naturen är en investering i Europas konkurrenskraft, resiliens och välfärd

Så här säger **Teresa Ribera**, verkställande vice ordförande med ansvar för ren, rättvis och konkurrenskraftig omställning: "Den här rapporten är en tydlig påminnelse om att Europa måste hålla kursen och till och med öka takten för våra ambitioner på klimat- och miljöområdet. Den senaste tidens extremväder visar hur bräcklig vår välfärd och säkerhet blir när naturen förstörs och klimatpåverkan intensifieras. Att fördröja eller skjuta upp klimatmålen skulle bara öka kostnaderna, fördjupa ojämlikheten och försvaga vår motståndskraft. Att skydda naturen är inte en kostnad. Det är en investering i konkurrenskraft, resiliens och våra medborgares välbefinnande. Genom att skala upp åtgärderna nu, kan vi bygga ett renare, rättvisare och mer motståndskraftigt Europa för kommande generationer."

Så här säger **Jessika Roswall**, kommissionär med ansvar för miljö, vattenresiliens och en konkurrenskraftig cirkulär ekonomi: "Framsteg har gjorts, men tillståndet för miljön är sådant att kraftiga åtgärder krävs för att fortsätta att minska föroreningarna, återställa naturen och skydda den biologiska mångfalden. Vi måste ompröva kopplingen mellan miljö och ekonomi och betrakta naturskyddet som en investering, inte en kostnad. En välmående natur är grunden för ett välmående samhälle, en konkurrenskraftig ekonomi och en motståndskraftig värld, och därför är EU fast besluten att hålla fast vid sina miljöåtaganden."

Så här säger **Wopke Hoekstra**, kommissionär med ansvar för klimat, netto-nollutsläpp och ren tillväxt: "Den här rapporten understryker det akuta behovet av att EU upprätthåller sina höga klimatambitioner. Europa, som är den kontinent som värms upp snabbast, har på nära håll fått bevittna klimatförändringarnas förödande effekter – senast genom de svåra skogsbränder som svepte fram under sommaren. Kostnaderna för uteblivna åtgärder är enorma och klimatförändringarna utgör ett direkt hot mot vår konkurrenskraft. Att hålla kursen är avgörande för att skydda vår ekonomi."

Så här säger **Leena Ylä-Mononen**, Europeiska miljöbyråns verkställande direktör: "Vi har inte råd att sänka våra klimat-, miljö- och hållbarhetsambitioner. I vår rapport om miljötillståndet, som tagits fram i samarbete med 38 länder, beskrivs den vetenskapligt baserade kunskapen på ett tydligt sätt och den visar varför vi måste agera. I EU har vi politiken, verktygen och kunskapen, och vi har årtionden av erfarenhet av att arbeta tillsammans mot våra hållbarhetsmål. Det vi gör i dag kommer att forma vår framtid."

Sambanden mellan ekonomi och miljö måste omvärderas

Den biologiska mångfalden minskar i Europas land-, sötvatten- och havsekosystem på grund av ett ihållande tryck från ohållbara produktions- och konsumtionsmönster, vilket särskilt märks i livsmedelssystemet. Enligt rapporten väntas denna negativa utveckling fortsätta, och det är osannolikt att de överenskomna politiska målen för biologisk mångfald och ekosystem kommer att uppnås till 2030.

På samma sätt utsätts Europas vattenresurser för stora påfrestningar och vattenbrist påverkar en tredjedel av Europas befolkning och territorium. För att säkerställa Europas framtida vattenresiliens är det enligt rapporten avgörande att upprätthålla sunda akvatiska ekosystem, skydda avrinningsområden och säkerställa att grundvattenresurser fylls på.

Europa den kontinent på planeten som värms upp snabbast. Klimatet förändras i alarmerande takt och hotar säkerhet, folkhälsa, ekosystem, infrastruktur och ekonomi. Den ökande frekvensen och omfattningen av klimatrelaterade katastrofer, samt vetskapen om att klimatet kommer att fortsätta att förändras trots EU:s ambitiösa begränsningsinsatser, understryker det akuta behovet av att anpassa det europeiska samhället och den europeiska ekonomin. Samtidigt måste den sociala rättvisan säkerställas.

I rapporten betonas det att dessa stora utmaningar kräver att vi ser över kopplingarna mellan vår ekonomi och den naturliga miljön och mark-, vatten- och naturresurserna. Endast genom att återställa Europas naturliga miljö blir det möjligt att upprätthålla en konkurrenskraftig ekonomi och en hög livskvalitet för de europeiska medborgarna.

Materialen ska cirkulera och kolet fasas ut ur ekonomin

I rapporten betonas det brådskande behovet av omvälvande förändringar av produktions- och konsumtionssystemen, genom utfasning av fossila bränslen i ekonomin, övergång till cirkularitet, minskade föroreningar och ansvarsfull förvaltning av naturresurser. EU:s politik, inbegripet den gröna given, utgör en tydlig väg mot hållbarhet.

I rapporten hänvisas särskilt till insatser för att återställa livsmiljöer med hjälp av naturbaserade lösningar, som stärker resiliensen och stödjer arbetet med att begränsa klimatförändringen och anpassa sig till den. Rapporten betonar också behovet av att fasa ut fossila bränslen från viktiga ekonomiska sektorer, särskilt transportsektorn, och att ta itu med utsläppen från jordbruket.

Ökad cirkularitet har potential att minska Europas beroende av importerad energi och kritiska råvaror. Genom att investera i den europeiska industrins gröna och digitala omställning kan produktiviteten öka, samtidigt som Europa stärker sin roll som global ledare inom grön innovation. Detta inkluderar utveckling av tekniker för att fasa ut fossila bränslen i industrier med svåra utsläppsutmaningar, såsom stål- och cementindustrin.

Förnybar energi och utmärkt luftkvalitet är Finlands styrkor

Så här säger **Laura Höijer**, miljöministeriets forskningschef och vice ordförande för Europeiska miljöbyråns styrelse, om läget i Finland: "Miljön och naturen är en central del av även Finlands konkurrenskraft, resiliens, säkerhet och livskvalitet. Finlands styrkor är utmärkt luftkvalitet, snabb tillväxt av förnybar energi och ett ambitiöst mål om klimatneutralitet. Rapporten visar dock att det också finns flera problem i Finlands miljöns tillstånd. De största utmaningarna är hög konsumtion av naturresurser, långsam utveckling av cirkulär ekonomi, försvagade kolsänkor, fortsatt förlust av biologisk mångfald och svag framgång i att minska utsläppen från trafiken."

Finlands situation, utmaningar och möjligheter behandlas närmare vid den nationella lanseringen av rapporten den 6 oktober.

Den sjunde rapporten om miljöns tillstånd i Europa

Vart femte år offentliggör Europeiska miljöbyrån (EEA) en rapport om miljöns tillstånd i enlighet med sin förordning. Årets upplaga är den sjunde rapporten som offentliggjorts av EEA sedan 1995. Den ger solida och vetenskapsbaserade insikter i hur vi måste reagera på de enorma och komplicerade utmaningar vi ställs inför, såsom klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald och vatten- och luftföroreningar.

Rapporten har utarbetats i nära samarbete med Europeiska Eionet-nätverket för miljöinformation och miljöövervakning vid EEA. Rapporten bygger på den omfattande sakkunskapen hos nätverkets ledande experter och forskare på miljöområdet från EEA:s 32 medlemsländer och sex samarbetsländer.

Finlands miljöcentral (Syke) fungerar som nationell kontaktpunkt för Eionet-nätverket.

Kontakter

Specialforskare Maria Ojanen, Eionet-nätverkets nationella koordinatör,
maria.ojanen@syke.fi, +358295251044

Kommunikationschef **Aino Laine**, aino.laine@syke.fi, +358295252138